

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

program coordonat de

World Vision
ROMÂNIA

Proiectul:

**Fără bariere într-o lume fără
frontiere**

implementat de

ASOCIAȚIA PRO DIACONISSA

în cadrul **Programului SAVE**

(„School Anti-Violence Ecosystem”),

coordonat de Fundația World Vision România

și cofinanțat de Uniunea Europeană

Durata proiectului: 01.03.2025 – 30.04.2026

Valoarea grantului: 30 000 euro

**Ecosistemul de intervenție
și Ghidul de prevenire
pentru o școală fără
violență**

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.

Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

Proiect derulat de

Asociația Pro Diaconissa

Structura pentru prezentare

Ghidul este organizat astfel încât fiecare capitol răspunde unei întrebări-cheie:

- ⇒ Ce este violența și care este cadrul legal? (Cap. I–III)
- ⇒ Cum prevenim sistematic? (Cap. IV)
- ⇒ Cum intervenim pas cu pas? (Cap. V)
- ⇒ Cum reparăm relațiile? (Cap. VI)
- ⇒ Cine are responsabilități? (Cap. VII)
- ⇒ Cum monitorizăm și evaluăm? (Cap. VIII)
- ⇒ Ce spun actorii școlii? (Cap. IX)
- ⇒ Ce instrumente folosim? (Anexe)

❑ Ecosistemul de intervenție

- Prevenirea și gestionarea violenței asupra copilului în mediul școlar necesită o abordare **sistemică și coordonată**. În practica instituțională, niciun actor nu poate gestiona singur complexitatea fenomenului, întrucât cauzele și consecințele violenței depășesc nivelul școlii și implică dimensiuni sociale, educaționale, familiale, medicale și juridice.
- Conform Legii nr. 272/2004 *privind protecția și promovarea drepturilor copilului*, protecția copilului reprezintă o responsabilitate comună a școlii, DGASPC, serviciilor sociale locale, poliției, sistemului medical, autorităților locale și actorilor comunitari. Articolul 103 permite constituirea *Structurilor Comunitare Consultative*, ca mecanisme locale de mobilizare a resurselor comunității pentru identificarea, evaluarea și soluționarea cazurilor.

În acest ecosistem:

- unitatea de învățământ este primul punct de contact și sesizare
- DGASPC este coordonatorul măsurilor de protecție
- ISJ este autoritatea educațională de monitorizare
- Poliția și Parchetul gestionează componenta penală
- Instituțiile complementare: DGAS, SPAS, CPECA, ANITP, DSP, ITM, Biserica, cabinetele medicale, ONG-urile, universitățile sau serviciul de probațiune contribuie la evaluarea riscurilor, prevenirea recidivei, reabilitarea și reintegrarea copilului.

Ecosistemul interinstituțional face posibilă gestionarea coerentă a situațiilor de violență, asigurând protecția copilului, intervenția în timp util, reabilitarea relațiilor și monitorizarea ulterioară a cazurilor.

CAPITOL I — INTRODUCERE

Scopul și obiectivele ghidului

Scopul ghidului este de a furniza **unităților de învățământ un instrument procedural, educațional și juridic** pentru:

- prevenirea violenței
- identificarea situațiilor de risc
- intervenția adecvată în cazurile confirmate
- colaborarea interinstituțională
- reabilitare și reintegrare post-incident

Public-țintă și utilitate

Ghidul se adresează:

- cadrelor didactice
- personalului de conducere
- consilierilor școlari / CJRAE
- părinților
- instituțiilor și serviciilor locale
- comunității educaționale

Utilitatea principală:

Crearea unui răspuns coerent, centrat pe copil și fundamentat pe lege!

CAPITOLUL II

Cadrul legal actual privind prevenirea și intervenția în cazurile de violență școlară

Introducere

Capitolul II prezintă arhitectura normativă care guvernează **prevenirea, raportarea și intervenția** în cazurile de violență în mediul școlar.

Cadrul actual funcționează **cumulativ**, prin corelarea dispozițiilor Legii nr. 198/2023 cu normele rămase aplicabile din Legea nr. 221/2019 și Legea nr. 272/2004, ceea ce obligă unitățile de învățământ să opereze simultan cu aceste repere legislative.

În practică, ghidul susține transpunerea cerințelor normative în mecanisme operaționale aplicabile în școli (proceduri, fișe, roluri, responsabilități).

Justificarea extinderii cadrului legal

De ce a fost nevoie de noi reglementări?

- ➡ Violența s-a diversificat: de la forme fizice la forme emoționale, relaționale și digitale (cyberbullying)
- ➡ A crescut raportarea către DGASPC și ISJ (amplificarea fenomenului cât și sub-raportarea anterioară)
- ➡ Pandemia COVID-19 a amplificat izolarea, anxietatea și comportamentele de respingere între elevi
- ➡ Cadrele didactice au solicitat instrumente procedurale clare; legislația veche era lacunară
- ➡ Intervențiile au fost frecvent întârziate sau contradictorii, în absența unei metodologii unitare

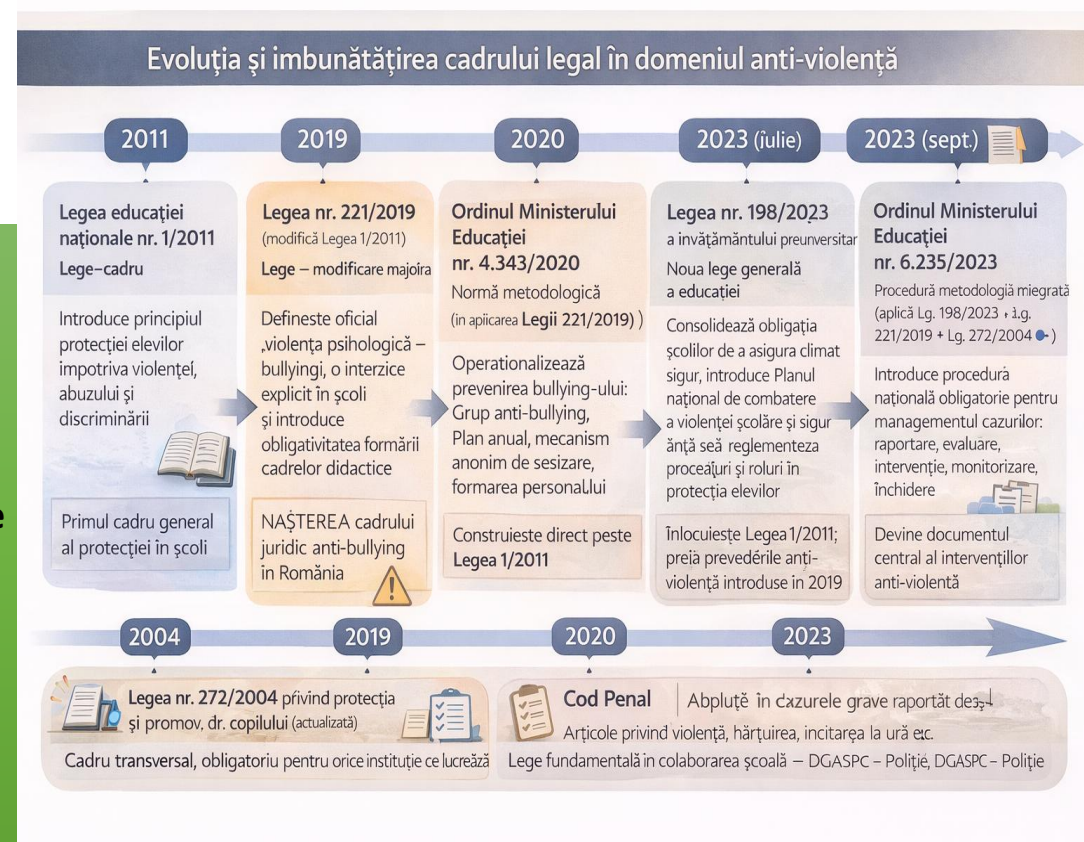
Justificarea extinderii cadrului legal – efectul asupra sistemului

- Legea nr. 221/2019 a impus recunoașterea juridică a bullying-ului ca formă distinctă de violență psihologică și a introdus cerința de formare continuă a personalului didactic.
- Legea nr. 198/2023 a consolidat dimensiunea sistemică: responsabilități partajate (școală – autorități locale – poliție – DGASPC), instrumente strategice (*Planul național de combatere a violenței școlare*) și obligații de raportare/monitorizare.
- Ghidul este poziționat ca răspuns la „ruptura de aplicabilitate” dintre normă și practică, oferind un instrument coerent, aplicat și bazat pe evidență pentru prevenire și intervenție.

Analiza principalelor acte normative – hartă normativă

Actele normative analizate în ghid:

- **Legea educației naționale nr. 1/2011 (modificată prin Legea nr. 221/2019)**
- **Ordinul Min. Educației nr. 4.343/2020 (prevenirea și combaterea bullying-ului)**
- **Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar**
- **Ordinul Min. Educației nr. 6.235/2023 (procedura de management a cazurilor de violență)**
- **Ordinul nr. 6.467/2023 (corecturi și completări la OM 6.235/2023)**
- **Legea nr. 272/2004 (actualizată)**
- **Codul Penal al României**
- **Alte reglementări complementare (Statutul elevului, ROFUIP, ghiduri CJRAE/ISJ, repere ONU/UE).**

Analiză comparativă – evoluția legislației anti-violență					
An	Act normativ	Tip act	Ce reglementează / Noutate principală	Relația cu legislația anterioară	Rol în sistemul anti-violență
2011	Legea educației naționale nr. 1/2011	Lege-cadru	Introduce principiul protecției elevilor împotriva violenței, abuzului și discriminării	Fundamentul juridic general privind siguranța elevilor	Primul cadru general al protecției în școli
2019	Legea nr. 221/2019 (modifică Legea 1/2011)	Lege – modificare majoră	Definește oficial „ violența psihologică – bullying ”, o interzice explicit în școli și introduce obligativitatea formării cadrelor didactice	Construiește direct peste Legea 1/2011	NAȘTEREA cadrului juridic anti-bullying în România
2020	Ordinul Ministerului Educației nr. 4.343/2020	Normă metodologică (în aplicarea Legii 221/2019)	Operationalizează prevenirea bullying-ului: Grup anti-bullying, Plan anual, mecanism anonim de sesizare, formarea personalului	Normă metodologică pentru Legea 221/2019	Prima structură instituțională anti-bullying în școli
2023 (iulie)	Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar	Noua lege generală a educației	Consolidează obligația școlilor de a asigura climat sigur, introduce Planul național de combatere a violenței școlare si siguranța școlară ca responsabilitate instituțională , reglementează proceduri și roluri în protecția elevilor	Înlocuiește Legea 1/2011; preia prevederile anti-violență introduse în 2019	Reactualizează cadrul general și îl centrează pe protecția copilului
2023 (sept.)	Ordinul Ministerului Educației nr. 6.235/2023	Procedură metodologică integrată (aplică Lg. 198/2023 + Lg.221/2019 + Lg. 272/2004)	Introduce procedura națională obligatorie pentru managementul cazurilor: raportare, evaluare, intervenție, monitorizare, închidere. Standardizează fișele oficiale	Operaționalizează cadrul legal consolidat (198/2023 + 221/2019 + 272/2004)	Devine documentul central al intervențiilor anti-violență
2023 (dec.)	Ordinul Ministerului Educației nr. 6.467/2023	Normă de completare	Simplifică formularele, clarifică atribuțiile echipei de intervenție, reduce birocrăția	Corectează și completează Ordinul 6.235/2023	Asigură aplicabilitatea reală în școli
2004 – actualizată	Legea nr. 272/2004 privind protecția si promov. dr. copilului	Lege-cadru protecția copilului	Obligă instituțiile să intervină imediat la orice formă de violență / suspiciune de abuz, definește interesul superior al copilului	Cadru transversal, obligatoriu pentru orice instituție ce lucrează cu minori	Lege fundamentală în colaborarea școală – DGASPC – Poliție
	Articole privind violenta. hărțuirea.		Sanctionează formele grave de violență: loviri. amenintare. santai.	Aplicabil în cazurile grave raportate	Asigură protecție penală copiilor si

*Analiză
comparativă –
evoluția
legislației anti-
violență*

Perioadă	Document normativ	Tip de abordare	Noutate principală
2011	Legea Educației Naționale	Generală	Introducerea principiului protecției împotriva violenței
2019	Legea nr. 221/2019 (de modificare a Legii educației)	Definitorie și formativă	Introducerea conceptului de „violență psihologică – bullying”, definirea detaliată în anexă și obligativitatea formării cadrelor didactice
2020	Ordinul 4.343/2020 (norme metodologice)	Preventivă	Apariția grupurilor anti-bullying și a planurilor anuale
2023	Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar	Sistemică	Reconfigurarea cadrului general al învățământului preuniversitar; capitole distincte privind siguranța școlară, cooperarea interinstituțională și Planul național de combatere a violenței școlare
2023	Ordinul 6.235/2023 (norme metodologice)	Procedurală	Standardizarea intervenției și a fișelor oficiale
2023 (dec.)	Ordinul 6.467/2023	Corectivă	Simplificarea procedurilor și clarificarea responsabilităților

Comentariu analitic

- Succesiunea actelor normative reflectă o maturizare legislative: de la principii generale la instrumente operaționale!
- Legea 221/2019 reprezintă pivotul: trecerea de la recunoașterea generică a violenței la definirea explicită a bullying-ului și instituționalizarea formării cadrelor didactice.
- **Cadrul legal actual este complet, coerent și centrat pe copil: provocarea majoră este implementarea efectivă la nivelul fiecărei școli, susținut prin formare continuă, sprijin instituțional și colaborare interinstituțională funcțională.**

CAPITOLUL III

Prevenirea violenței și bullying-ului în școală

Introducere – De la reacție la prevenție

Rolul culturii organizaționale în prevenție

Prevenirea reprezintă trecerea de la intervenții reactive (după incident) la o **strategie educațională continuă**, care reduce riscurile înainte ca violența să se manifeste vizibil.

Ghidul propune prevenția ca proces integrat în viața școlii (rutine, climat, relații, norme, documente interne).
Cultura școlii influențează comportamentele elevilor mai puternic decât regulile scrise.

O cultură preventivă și protectivă se bazează pe 4 piloni:

- ❖ **Comunicare** (limbaj non-violent, ascultare activă)
- ❖ **Coerență** (reguli clare, aplicate unitar)
- ❖ **Cooperare** (activități care cresc încrederea reciprocă)
- ❖ **Compasiune** (reacții bazate pe înțelegerea emoțiilor, nu pe judecată).

Cultura organizațională preventivă trebuie reflectată și în documentele școlii:

- **Regulament intern**
- **Statutul elevului la nivel de unitate**
- **Planul de dezvoltare instituțională**, cu principii anti-bullying și proceduri de raportare integrate explicit.

Modelul piramidal de prevenție

◇ Interpretare pedagogică

Această structură permite profesorilor să intervină înainte ca violența să devină „*incident*”, prin recunoașterea semnelor subtile:

- ➡ izolare
- ➡ tăcere
- ➡ glume repetitive
- ➡ scădere bruscă a randamentului
- ➡ retragere din grup

Tip de intervenție	Exemple
Universal (toți elevii)	Promovarea unei culturi a respectului și incluziunii \Campanii, jocuri de rol, ateliere de teatru forum, ore de dirigiență tematice \Ziua Respectului, campanii „ <i>Stop bullying!</i> ”
Selectiv (grupuri la risc)	Prevenirea escaladării comportamentelor conflictuale \Consiliere de grup, mediere, cluburi de suport \Grupul „ <i>Prietenii care ascultă</i> ”
Țintit (cazuri individuale)	Intervenție timpurie și reabilitare \Plan personalizat, consiliere individuală, implicarea familiei \Contract comportamental, mentorat

Atelierele de teatru forum +

Metodă educațională de prevenție

Metoda teatrului forum (inspirată din Teatrul Oprimărilor – Augusto Boal, 1979) permite elevilor să experimenteze situații de violență prin joc de rol și reflecție colectivă.

Principiul central: „Fiecare spectator poate deveni actor al schimbării.”

Etapele unui atelier tipic:

- Introducere și încălzire – jocuri de încredere și comunicare
- Crearea scenariului – identificarea unei situații reale de bullying
- Reprezentarea scenei – victimă–agresor–martor
- Forum interactiv – spectatorii opresc scena și propun alternative
- Reflecția finală – discuție ghidată despre emoții și soluții.

Impact educațional observat:

- creșterea empatiei,
- reducerea glumelor agresive,
- identificarea liderilor pozitivi,
- consolidarea apartenenței.

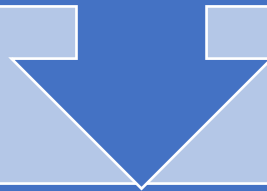
Exemple narative utilizate în prevenirea violenței

Nr. crt.	Poveste / Situație	Descriere succintă a cazului	Intervenție realizată	Rezultat educațional
1	Andrei, 12 ani „ <i>Mi-au pus o poreclă și toată clasa râdea</i> ”	Elev retras, ridiculizat verbal („ <i>Robotul</i> ”), evită lectura în fața clasei	Atelier de teatru forum: reconstituire scenă, alternative de reacție, sprijin colegial	Creșterea empatiei colective; reintegrare socio-emoțională; participare crescută la ore
2	Mara, 14 ani – „ <i>Glumele din grupul de WhatsApp nu mai erau amuzante</i> ”	Cyberbullying prin meme-uri editate; stigmatizare online	Sesiune de siguranță digitală + teatru forum; elaborarea „Codului de respect digital”	Dezvoltarea responsabilității digitale; reducerea incidentelor online; conștientizare asupra consecințelor
3	Elevă de etnie rromă „ <i>Tăcerea din pauză</i> ”	Excludere socială sistematică; colegii evită interacțiunea	Atelier de reflecție colectivă; discuții despre diversitate, incluziune, stereotipuri	Transformare atitudinală; asumarea rolului de „ <i>martor activ</i> ”; cerere explicită pentru ore dedicate diversității

Copiii cu dizabilități – protejarea celor mai vulnerabili (idee-cheie)

Prevenția implică educație emoțională și incluziune autentică!

Intervenția eficientă presupune cooperare între școală, familie, CJRAE/DGASPC, ONG și autorități locale, atât reactiv (după incident), cât și preventiv (prin întâlniri regulate și planuri de sprijin).

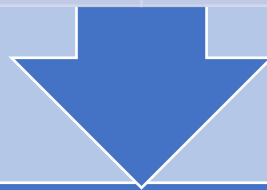
Strategii practice de prevenție (exemple aplicate)

„Reguli de aur” în clasă (ex. „Fără glume care dor.” „Dacă vezi, nu ignora.”)

„Jurnalul clasei” (situații pozitive de sprijin reciproc)

„Ziua lunară a recunoștinței” (mesaje de apreciere)

„Colțul emoțiilor” (monitorizare zilnică a stării) elev-mediator, campanii vizuale, parteneriate cu ONG-uri.

Implicarea familiei și evaluarea impactului preventiv

Implicarea reală a familiei crește sustenabilitatea intervențiilor; familiile dezangajate tind să întârzie progresul copiilor.

Evaluarea impactului combină indicatori cantitativi și calitativi și folosește triangularea datelor (chestionare + interviuri + observații), urmate de feedback periodic și învățare instituțională.

CAPITOLUL IV

Procedura unificată de identificare, raportare, intervenție și monitorizare în cazurile de violență școlară

Introducere – logica intervenției integrate

Violența școlară trebuie înțeleasă simultan ca problemă comportamentală individuală și ca indicator al unor vulnerabilități sistemice de protecție, generate frecvent de necorelarea responsabilităților instituționale.

Deși cadrul legislativ (Legea nr. 198/2023, Legea nr. 221/2019, Planul Național Cadru de Acțiune privind siguranța școlară, Procedura OM 6.235/2023) este complex și aliniat standardelor europene, aplicarea rămâne adesea inconsistentă.

Procedura unificată clarifică responsabilități partajate între unitatea de învățământ, autorități locale, poliție/jandarmerie, SPAS/DGASPC și structurile județene ale ministerului, în aplicarea art. 63–65 din Legea 198/2023.

„Bullying instituționalizat prin omisiune” + obligația pozitivă de protecție

Cazurile grave mediatizate au scos la iveală un tipar: mecanismele de prevenire, supraveghere, raportare și intervenție sunt fie aplicate parțial, fie ignorate, ceea ce poate conduce la perpetuarea riscurilor și la un climat de neîncredere pentru copii, părinți și cadre didactice.

Analizele juridice și pedagogice arată că violența școlară nu poate fi redusă la sancționarea elevului agresor; școala are obligația pozitivă de a proteja elevii, iar neîndeplinirea poate genera consecințe juridice (ex. jurisprudență CEDO – cauza Kayak c. Turcia).

Baza juridică și tipologia situațiilor reglementate

Tipuri de situații avute în vedere – delimitări operaționale

- Procedura se aplică situațiilor de violență școlară și bullying, inclusiv în formele lor relaționale și online, atunci când există impact asupra siguranței elevilor și climatului școlar.
- În cazurile în care apar indicii de abuz, neglijare, exploatare, trafic, consum de substanțe sau suspiciune de infracțiune, intervenția depășește cadrul educațional și implică automat mecanisme interinstituționale (DGASPC/SPAS/Politie/Parchet).

Modalități de raportare și protecția sesizărilor

- Sesizarea poate proveni de la profesor, elev, părinte, personal auxiliar sau din mecanisme interne de raportare (inclusiv sesizare anonimă).
- Protecția sesizărilor presupune tratament confidențial, abordare factuală, evitarea stigmatizării și documentarea standardizată prin formularele prevăzute de procedură.

Obligațiile imediate ale personalului + actori instituționali cheie

- Obligația imediatei reacții: oprirea incidentului dacă este posibil fără risc, protejarea copilului, informarea conducerii și a consilierului, documentarea inițială și informarea părinților în aceeași zi (factual, neutru).
- Actorii instituționali-cheie ai intervenției la nivel școlar: **director – consilier – diriginte/învățător**, cu escaladare către ISJ/DGASPC/Politie în funcție de gravitate.

Etapele intervenției – flux operațional

Etapă procedurală	Ce se întâmplă concret?	Document obligatoriu	Cine completează?	Termen legal
1. Identificare	Incidentul este observat sau raportat de elev, părinte, profesor, personal auxiliar	(nu există document la această etapă)	Observatorul direct	Imediat
2. Raportare inițială	Se comunică oficial situația către conducere și consilier	Fișa de semnalare a incidentului	Profesor / martor / personal auxiliar	Max. 24 ore
3. Evaluare gravitate (ușor / mediu / grav)	Echipa de intervenție analizează situația	Fișa de management – secțiunea A (Evaluare)	Director + Consilier + Diriginte	În 24–48 ore după semnalare
4. Intervenție educațională / legală	Se stabilesc și aplică măsuri de sprijin, sancțiuni, notificări	Fișa de management – secțiunea B (Intervenție)	Echipa de intervenție	În funcție de nivelul cazului
5. Monitorizare	Urmărirea evoluției copiilor implicați	Fișa de management – secțiunea C (Monitorizare)	Consilier + Diriginte	Min. 30 zile pentru mediu / grav
6. Raportare finală și arhivare	Cazul este închis și transmis instituțiilor competente	Fișa de finalizare a cazului	Director + Consilier	Max. 5 zile după finalizarea monitorizării

Operaționalizare rapidă (primul contact, primele minute, primele 24h)

Identificarea situației

Persoana care observă incidentul:

- ☐ Profesor ☐ Elev ☐ Părinte ☐ Personal auxiliar
- ✓ oprească incidentul (dacă este posibil fără risc)
 - ✓ asigure protecția copilului
 - ✓ anunțe directorul și consilierul școlar imediat

Trebuie să:

Măsuri imediate (primele 10 minute)

- ✓ Separarea copiilor implicați
- ✓ Verificarea stării fizice a victimei
- ✓ Notificarea directorului
- ✓ Notificarea consilierului școlar
- ✓ Evitarea discuțiilor cu clasa despre detalii

Documentarea imediată a situației
Profesorul completează *Fișa de semnalare* în maximum 24 ore.
Directorul o înregistrează și declanșează procedura de evaluare.

Informarea părinților (în aceeași zi)
Se contactează părinții tuturor elevilor implicați.
Mesajul trebuie să fie: factual, neutru, fără acuze premature.

Niveluri de gravitate și intervenții asociate

Principiul proporționalității

(legalitate, echitate, interesul superior al copilului)

Intervenția trebuie calibrată pe gravitate, în concordanță cu schemele OM 6.235/2023 și art. 63–64 din Legea nr. 198/2023.

Încadrarea corectă previne atât:

- minimalizarea (care crește riscul și recidiva) cât și
- supraintervenția (care poate stigmatiza sau escalada conflictul).

Nivel 1–3: cazuri ușoare, medii, grave

Nivel 1 – Cazuri ușoare

Exemple: tachinări, glume neinspirate, neînțelegeri ocazionale, replici jignitoare fără intenție de rănire.

Intervenție recomandată:

- mediere între elevi în prezența consilierului școlar
- discuție individuală pentru reflecție asupra comportamentului
- implicarea părinților (informare telefonică sau verbală)
- activități educative tematice (exemplu: „Cuvintele pot răni”).

Durata intervenției: 1–2 săptămâni. **Monitorizare:** discuții săptămânale cu elevii implicați.

◊ **Notă psihologică:** abordare non-punitivă, axată pe reflecție și empatie.

Nivel 2 – Cazuri medii

Exemple: excludere socială repetată, umilire verbală, agresiune verbală continuă, intimidare indirectă, bullying online intermitent.

Intervenție recomandată:

- întâlnire formală cu părinții ambelor părți
- consiliere psiho-pedagogică repetată (cel puțin 3 sesiuni)
- activități de grup privind comunicarea non-violentă
- reconfigurarea dinamicii clasei (ex. schimbarea perechilor de lucru)
- măsuri educative disciplinare (contract educațional).

Durata intervenției: 30 de zile. **Monitorizare:** evaluare periodică de progres.

◊ **Notă aplicată:** succesul depinde de echilibrul între sancțiuni și sprijin emoțional.

Nivel 3 – Cazuri grave

Includ situații cu risc major, agresiuni repetate sau severe, hărțuire intensă, violență cu potențial penal, suspiciune de abuz/negijare/exploatare.

Regulă de intervenție: notificare externă când există pericol fizic, suspiciune de infracțiune sau risc major (DGASPC și/sau Poliție/Parchet)

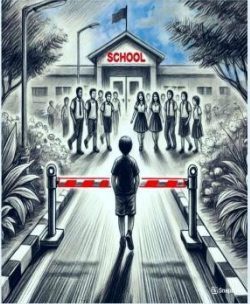
Cofinanțat de Uniunea Europeană

SAVE School Anti-Violence Ecosystem

program coordonat de World Vision ROMANIA

MIERCURI - 07.05.2025, ora 11.00
la Liceul de Arte Marin Sorescu Craiova, jud. Dolj

va avea loc **Workshop-ul de teatru creativ și Atelierul de informare juridică**
- pentru copii și părinți -
pe tema **violentei asupra copilului în mediul școlar**
activitate a Proiectului **Fără bariere într-o lume fără frontiere**
implementat de **ASOCIAȚIA PRO DIACONISSA** în cadrul
Programului SAVE („School Anti-Violence Ecosystem”)
coordonat de Fundația World Vision România și cofinanțat de Uniunea Europeană

Proiect derulat de

cu sprijinul

cu sprijinul

Echipa de intervenție

Componenta echipei în funcție de gravitate

Notă de implementare: echipa acționează unitar, sub coordonarea directorului, și documentează deciziile prin procese-verbale și fișe semnate.

Tip de caz	Componentă minimă	Posibili parteneri externi
Ușor	Diriginte, Consilier școlar	—
Mediu	Director, Diriginte, Consilier	CJRAE, Părinți
Grav	Director, Consilier, Reprezentant ISJ	DGASPC, Poliție, SPAS, Parchet

Responsabilități instituționale în procesul de intervenție

Precizare

Managerul de caz este desemnat exclusiv de DGASPC în situațiile de violență gravă/abuz/neglijare/suspiciune de infracțiune (Legea 272/2004).

În școală, coordonarea este realizată de un responsabil desemnat de director, fără atribuțiile legale ale managerului DGASPC.

Rol	Responsabilitate principală	Competențe cheie
Profesor / Diriginte / Învățător	Observă și semnalează situațiile de violență; oferă sprijin educațional elevilor implicați; poate fi desemnat de director coordonator al intervenției la nivelul clasei/unității	Observație empatică, comunicare non-violentă, documentare a cazului, colaborare în echipă
Consilier școlar / Psiholog	Evaluează emoțional copiii implicați; oferă consiliere de specialitate; formulează recomandări pentru planul de intervenție; participă la mediere și monitorizare	Evaluare psihologică, consiliere individuală și de grup, mediere, suport emoțional
Director	Coordonează răspunsul instituțional al școlii; desemnează coordonatorul/responsabilul de caz la nivelul unității; aprobă planul de intervenție; notifică instituțiile externe în cazurile prevăzute de lege	Management instituțional, leadership educațional, decizie administrativă
Părinți / Tutori legali	Colaborează cu școala; susțin implementarea măsurilor stabilite și participarea copilului la consiliere	Cooperare, comunicare cu instituția, suport emoțional
Personal auxiliar	Observă și semnalează incidentele în spațiile comune; sprijină aplicarea măsurilor de siguranță	Vigilență, raportare, intervenție non-confruntațională

Notă de aplicare – rolul directorului în procedură

Directorul acționează ca și **coordonator instituțional**:

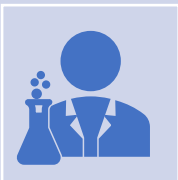
- desemnează responsabili interni,
- asigură funcționarea echipei,
- aprobă planul și
- gestionează relația cu instituțiile externe.

Intervenția educațională și monitorizarea sunt realizate de personalul desemnat (diriginte/consilier) în cadrul echipei de intervenție.

Exemple aplicate expuse tabelar – **Plan de intervenție**

Nivel caz	Context	Măsur	Rezultat
 Caz ușor – tachinări între colegi	Elevul A face glume repetitive la adresa colegii B.	Mediere facilitată de consilier; ex.activitate educativă „Respectul în cuvinte”; informare părinți; monitorizare 14 zile.	Conflict aplanat, creștere a coeziunii de grup.
 Caz mediu – excludere socială	Grup de fete marginalizează o colegă pe rețelele sociale.	Ședință cu părinții; consiliere psihologică (4 sesiuni); introducerea activității de teatru forum în clasă.	Reechilibrare emoțională; reducerea conflictelor în grup.
 Caz grav – hărțuire online	Elevul C postează pe o platformă online un videoclip în care colega sa este ridiculizată și expusă public, prin utilizarea unor expresii denigratoare, ironice sau umilitoare, care vizează aspectul fizic, comportamentul sau statutul social al acesteia, fără consimțământul persoanei vizate.	Sesizare Poliție și DGASPC; consiliere victimă și agresor; comisie de disciplină; plan de reabilitare comportamentală.	Agresorul intră în consiliere comportamentală; victimă protejată, reintegrată în colectiv.

Comunicarea, siguranța copilului, documentarea

Comunicarea cu victimele, agresorii și martorii – principii

Comunicarea este nucleul intervenției: formularea întrebărilor și reacțiile adultului pot facilita vindecarea sau pot produce revictimizare. Limbajul se adaptează vârstei, nivelului de dezvoltare și contextului emoțional al copilului.

Reguli de bază: ton calm, întrebări deschise, evitarea etichetării, validarea emoțiilor fără a confirma prematur vinovăția, orientare spre siguranță și pași următori.

Întrebări utile vs. întrebări de evitat

✓ **Întrebare utilă (orientată spre protecție):**
„Cui poți spune dacă se mai întâmplă ceva?”

⚠ **Întrebări de evitat (care revictimizează):**
„De ce nu te-ai apărat?”
„Nu e chiar atât de grav.”
„Nu se va mai întâmpla niciodată.” (promisiune imposibil de garantat)

Evaluarea siguranței copilului – repere operaționale

Evaluarea siguranței urmărește: risc de repetare, risc fizic imediat, presiuni sociale asupra victimei, risc de autovătămare/izolare, accesul la sprijin adult și măsuri de protecție în școală.

În caz de risc major: escaladare imediată către DGASPC și/sau Poliție; activarea măsurilor de urgență conform procedurii.

Evaluarea și documentarea incidentelor

După discuția inițială, cadrul didactic responsabil (de regulă dirigintele sau profesorul care a constatat fapta) documentează **obiectiv** situația:

- data, ora, locul incidentului
- elevii implicați și martorii
- descrierea comportamentelor observate / relatate
- măsurile imediate luate (separarea părților, anunțarea conducerii etc.)
- transmiterea informațiilor către consilierul școlar și director.

Fișa de semnalare, Fișa de management și, după caz, Fișa de finalizare se întocmesc conform modelelor anexate la OM 6.235/2023 și se arhivează la comisia relevantă, cu respectarea protecției datelor.

Colaborarea interinstituțională (cazuri vulnerabile / grave) Când se depășește cadrul educațional

Bullying sever, violență gravă sau suspiciune de abuz în familie necesită sprijin extern. Școala colaborează, după caz, cu DGASPC/SPAS și Poliție/Parchet, în funcție de natura riscului (protecție socială vs. penal).

Pași și termene interinstituționale

DGASPC / SPAS – în cazuri de abuz, neglijare, exploatare, trafic, violență gravă sau lipsă de sprijin familial:

- intervenția echipei mobile DGASPC (în max. **12-24 ore**, pentru urgențe: abuz sexual, trafic, copil care refuză să meargă acasă etc)
- evaluarea inițială realizată de SPAS în maximum **72 de ore**, pentru situațiile non-urgente
- desemnarea managerului de caz DGASPC și constituirea echipei multidisciplinare
- elaborarea și monitorizarea *Planului de reabilitare și reintegrare socială a copilului*

Poliție / Parchet – când faptele au natură penală: conservare probe, audieri, măsuri specifice, sancțiuni contravenționale, etc.

Flux procedural anti-violență

Semnalare

Înregistrare incident (director)

Evaluare gravitate (diriginte + consilier + director)

Informare părinți

Aplicarea măsurilor imediate

Elaborarea planului de intervenție educațională

Implementare + consiliere + restaurare relațională

Monitorizare 30–60 zile

Închiderea cazului

Raportare semestrială către ISJ / CJRAE

Rolul profesorului – prevenție (înainte de incident)

- Profesorul are rol de **adult-ancoră**: setează normele relaționale ale clasei și observă semnale timpurii (izolare, glume repetate, evitarea pauzelor, scăderea bruscă a performanței, retragere).
- Prevenția eficientă presupune **rutine educaționale** și mesaje coerente (reguli pozitive, responsabilitate colectivă, intervenție promptă la micro-agresiuni).
- Profesorul consolidează un climat de siguranță prin: implicarea elevilor, colaborarea constantă cu consilierul școlar și utilizarea mecanismelor școlii de raportare.

Rolul profesorului – intervenție (în timpul incidentului)

Intervenția educațională în caz de bullying include:

- ☐ oprirea imediată a comportamentului agresiv
- ☐ ascultarea separată a părților implicate, fără acuzații
- ☐ documentarea incidentului
- ☐ anunțarea dirigintei, consilierului și conducerii
- ☐ colaborarea cu părinții ambelor părți
- ☐ aplicarea măsurilor educative, nu exclusiv punitive – accent pe reparație și responsabilizare.

Rolul profesorului + valori profesionale (după incident)

Urmărirea post-intervenție presupune:

- monitorizarea relațiilor din clasă
- sprijin psihologic pentru victimă
- consiliere comportamentală pentru agresor
- evaluarea periodică a climatului școlar.

Durata și dinamica intervenției

Timpi procedurali

- ✓ **Inițiere:** în maximum 24 de ore de la sesizare
- ✓ **Durata intervenției:** proporțională cu gravitatea, între 2 și 30 de zile
- ✓ **Monitorizare:** minim 30 de zile pentru cazurile medii și grave
- ✓ **Raportare finală:** în maximum 5 zile de la închiderea monitorizării.

Notă metodologică – scopul monitorizării

Monitorizarea nu are rol formal. Urmărește:

- dinamica relațională și
- starea emoțională a copiilor implicați, precum și
- efectele măsurilor aplicate.

De asemenea, presupune:

- **observație continuă în clasă și spațiile comune,**
- **feedback periodic de la elevi/părinți/profesori și**
- **reevaluări emoționale punctuale,** pentru prevenirea recidivei și a retraumatizării.

Rolul personalului auxiliar și administrativ

Personalul non-didactic – parte activă a ecosistemului de siguranță

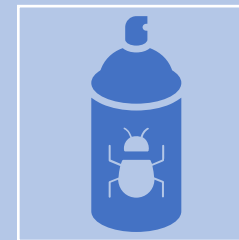
Personalul auxiliar/administrativ (paznici, îngrijitoare, secretariat, portari etc.) poate fi, în anumite situații, **primul observator** al unui incident sau al unui comportament cu potențial de risc.

Integrarea acestui personal în procedură crește capacitatea școlii de prevenire și intervenție timpurie, prin „*supraveghere funcțională*” și comunicare internă rapidă.

Responsabilități – personal auxiliar și administrativ

- să observe și să semnaleze imediat orice comportament violent, periculos sau suspect către personalul didactic, conducerea unității sau consilierul școlar
- să completeze *Fișa de semnalare simplificată*, conform procedurii interne
- să intervină prompt pentru separarea copiilor și limitarea escaladării situației, fără utilizarea forței fizice, respectând siguranța proprie și a copiilor implicați
- să asigure supravegherea și protecția copiilor până la preluarea situației de către personalul didactic, consilierul școlar sau conducerea unității
- să fie instruiți periodic cu privire la procedurile legale și interne privind prevenirea și gestionarea situațiilor de violență.

- ◇ Notă aplicată: prevenirea eficientă presupune „*ochi peste tot*”.

Un personal auxiliar informat poate opri escaladarea unui incident înainte de a deveni caz de violență.

Principiul intervenției educaționale

Principiu-cadru: rigoare juridică + compasiune educativă

- Gestionarea unui caz de violență în școală trebuie să combine:
 - **rigoarea juridică** (fișe, raportări, termene)
 - **compasiunea educativă** (înțelegerea emoțiilor și nevoilor copilului).
- Scopul final este **reabilitarea relației copilului cu școala și cu sine**, nu doar oprirea comportamentului agresiv.
- Intervenția se încheie instituțional după monitorizare, dar schimbarea reală apare când copilul învață să repare, să-și asume responsabilitatea și să reconstruiască relații, prin logica restaurativă descrisă ulterior în ghid.

Măsuri de sprijin

Aflate în centrul unei abordări restaurative, ele includ:

- consiliere individuală și de grup
- grupuri tematice de suport
- activități de dezvoltare a competențelor socio-emoționale și a strategiilor de autoreglare
- trimitere către servicii specializate de psihoterapie
- servicii de tip shadow (terapeut / însoțitor care asistă copilul pe o perioadă determinată)
- activități de combatere a discursului instigator la ură, discriminării și marginalizării
- activități de mediere a conflictelor și intervenții restaurative (cu excepția victimelor violenței de gen, pentru care medierea nu este recomandată)
- transferul la altă clasă / formațiune de studiu pentru elevii-victimă, la solicitarea părinților / reprezentanților legali, atunci când siguranța psihologică nu poate fi restabilită altfel.

Sanctiuni disciplinare (Legea nr. 198/2023)

Stabilite de Legea nr. 198/2023, aplicabile elevilor în funcție de gravitatea faptei:

- observație individuală
- muștrare scrisă
- retragerea temporară a burselor
- mutare disciplinară la altă clasă
- suspendare pe o durată limitată
- preaviz de exmatriculare
- exmatriculare cu drept de reînscrisoare în anul următor, în aceeași sau în altă unitate
- exmatriculare fără drept de reînscrisoare (pentru învățământul postliceal).

În aplicarea sancțiunilor, unitatea trebuie să se asigure că, în paralel, sunt prevăzute măsuri de sprijin pentru reintegrarea elevului și prevenirea etichetării pe termen lung.

CAPITOLUL V

Intervenția educațională post-incident și reabilitarea relațional

Introducere – de la sancțiune la restaurare

- După încheierea formală a unui caz de violență, procesul educativ nu se oprește; perioada post-incident este momentul în care se decide dacă elevii vor integra lecția și își vor regla comportamentele sau vor repeta patternul agresiv.
- Intervenția post-incident urmărește două finalități complementare: **reabilitarea emoțională a copiilor implicați și restabilirea echilibrului comunitar** la nivelul clasei și al școlii.
- Abordarea este fundamentată pe justiția restaurativă (Zehr, 2002): accentul se mută de la întrebarea „*cine e vinovat?*” la „*cum reparăm relația și siguranța?*”.
- Această etapă este și o continuare a obligațiilor instituționale privind **monitorizarea cazurilor** (OM 6.235/2023) și a obligației școlii de a asigura **sprijin, consiliere și reintegrare** (Legea 272/2004).

Principiile intervenției post-incident

- **Interesul superior al copilului** – toate acțiunile urmăresc protecția, nu pedeapsa
- **Participarea activă** – fiecare copil implicat își exprimă emoțiile și perspectiva
- **Reparație și reconciliere** – accent pe refacerea relației, nu pe izolare
- **Colaborare interdisciplinară** – profesor, consilier, familie, parteneri externi
- **Confidențialitate și demnitate** – gestionarea responsabilă a informațiilor despre caz
- **Proportionalitate și echitate** – măsuri calibrate la gravitate, vârstă, istoric
- **Continuitate** – conectare explicită cu faza acută (Cap. IV) într-un traseu coerent
- **Participare informată** – copii și părinți informați despre etape, limite, obiective, drepturi/obligații

◊ Notă metodologică : această abordare previne etichetarea copiilor („agresor”, „victimă”) și susține reconstruirea unei identități pozitive.

Etapele intervenției post-incident și reevaluarea emoțională

◇ Corelare cu gravitatea: pentru cazurile medii și grave (Cap. IV; OM 6.235/2023), parcurgerea tuturor etapelor devine obligatorie, iar monitorizarea poate depăși 60 de zile, în funcție de recomandările DGASPC/serviciilor de sănătate mintală.

Etapă	Obiectiv	Actori implicați	Durată orientativă
1. Reevaluarea emoțională	Analizarea efectelor psihologice ale incidentului	Consilier, profesor diriginte	1–2 săptămâni
2. Consilierea individuală	Sprijin emoțional, reconectare și autoreglare	Consilier, elev implicat	2–4 ședințe
3. Medierea restaurativă	Dialog ghidat între părți pentru recunoaștere și reparație	Consilier, mediator, părinți	1–2 întâlniri
4. Planul de reabilitare educațională	Măsuri concrete de reintegrare și comportament pozitiv	Diriginte, profesor, elev	30 zile
5. Monitorizare și feedback	Evaluarea progresului și a climatului de grup	Echipa de intervenție	30–60 zile

Reevaluarea emoțională – obligație profesională și instrumente

- După orice incident, consilierul școlar evaluează starea emoțională a:
 - copilului-victimă,
 - copilului-agresor și
 - martorilor direcți, pentru a preveni retraumatizarea și efectele secundare (anxietate, izolare, comportamente reactive).
- Instrumente utile:
 - **Chestionar de stres post-eveniment**
 - **Interviu semi-structurat** („Ce ai simțit? Ce ți-a fost cel mai greu? De ce ai fi avut nevoie?”)
 - **Observație comportamentală** la clasă
- Pentru rigoare, pot fi utilizate instrumente standardizate de screening (anxietate/depresie/stres post-traumatic), cu respectarea confidențialității. Dacă scorurile depășesc pragurile de risc, consilierul recomandă evaluare de specialitate și informează familia și conducerea.
- Exemplu practic: identificarea anxietății la un martor al conflictului și intervenția timpurie pot preveni transformarea acestuia într-o „victimă secundară”:
Într-o situație de conflict repetat între doi elevi, un coleg martor a început să manifeste semne discrete de anxietate: evitarea pauzelor, scăderea participării la ore și iritabilitate crescută. Deși nu era implicat direct, martorul a internalizat tensiunea situațională și s-a simțit incapabil să intervină sau să solicite ajutor. Această formă de expunere indirectă la conflict poate genera ceea ce literatura de specialitate numește „victimizare secundară”, caracterizată prin anxietate anticipatorie, scăderea încrederii și izolare social. Intervenția timpurie a consilierului școlar (prin discuție individuală și includere în activități de reglare emoțională) a prevenit escaladarea simptomelor și a redus riscul ca elevul să devină țintă a agresorului.

Consilierea individuală și de grup

Consilierea – structură și exerciții aplicabile

Categorie	Intervenții recomandate	Exercițiu practic (ușor de aplicat)
Copilul-victimă	- Validarea emoțiilor („Ai dreptul să te simți rănit”) - Recâștigarea încrederii și a sentimentului de control - Activități de auto-afirmare (roluri pozitive, proiecte artistice)	„Căsuța siguranței” (5 min) – elevul desenează o căsuță cu 3 camere: Ce simt / Ce mă ajută / De ce am nevoie. Profesorul ghidează verbal și normalizează emoțiile
Copilul-agresor	- Identificarea nevoilor neexprimate - Conștientizarea consecințelor (empatie prin joc de rol) - Stabilirea de obiective comportamentale realiste	„Pauza de gândire ghidată” (5–7 min) – 3 întrebări: Ce s-a întâmplat? / Ce a simțit celălalt? / Ce pot face diferit data viitoare? Răspuns individual + discuție scurtă cu profesorul
Grupul de martori	- Discuții despre responsabilitate colectivă - Scenarii alternative („Ce ai fi putut face altfel?”) - Consolidarea normelor pozitive	„Semaforul alegerilor” – cartonașe: Roșu = reacție greșită / Galben = neutră / Verde = bună. Elevii discută cum pot acționa „pe verde” data viitoare

Cadru psihologic recomandat (SEL + CBT)

Consilierea se poate structura pe modelul învățării socio-emoționale (SEL): identificarea și denumirea emoțiilor, dezvoltarea empatiei cognitive, antrenarea autoreglării (respirație controlată, pauză de reflecție) și exersarea rezolvării colaborative a problemelor.

- Pentru agresori, sunt recomandate intervenții cognitiv-comportamentale: restructurarea credințelor de tip „*merita să fie umilit*” și activități de reparare prosocială (implicare în proiecte de ajutor reciproc).

Medierea restaurativă – scop, pași, condiții de siguranță

- Medierea urmărește transformarea conflictului într-o lecție de empatie și responsabilitate și se desfășoară cu consilierul sau mediator format. Pașii includ:
 1. ascultarea fiecărei părți fără întrerupere
 2. recunoașterea faptelor și emoțiilor trăite
 3. formularea nevoilor („*am nevoie să mă simt în siguranță*”; „*am nevoie să fiu iertat*”)
 4. identificarea unei reparații simbolice (scuze, ajutor, implicare pozitivă)
 5. semnarea unui acord educațional restaurativ
- Condiții de siguranță
 - nu se face față în față în cazuri cu risc ridicat de retraumatizare (ex. violență sexuală, tentative suicid, violență fizică severă)
 - se obține acordul informat al copiilor și părinților/tutorilor
 - mediatorul este facilitator neutru, nu anchetator; discuțiile nu înlocuiesc procedurile penale sau DGASPC
- Acordul restaurativ trebuie să includă elemente simbolice (scuze, recunoașterea responsabilității) și comportamente concrete (sprijin pentru victimă, activități prosociale, reguli agreeate).

Planul de reabilitare și reabilitarea relațională în clasă

Planul de reabilitare educațională – conținut și principiul 3R

- Planul de reabilitare educațională este document intern cu:
 - obiective comportamentale (ex. „*evit exprimarea jignirilor*”)
 - activități de sprijin (consiliere, mentorat, activități prosoziale)
 - responsabilități (profesor–elev–părinte)
 - termene și indicatori de progres

Principiul 3R : **Recunoaștere** → **Reparație** → **Reintegrare**.

Fiecare pas conduce la refacerea relației și a sentimentului de apartenență.

Reabilitarea relațională la nivelul clasei

Restaurarea încrederii între elevi este un proces colectiv; clasa are nevoie de spații ghidate de reflecție, altfel incidentul rămâne „subteran” și produce polarizare.

- Activitate recomandată: **Cercul de reflecție** – întâlnire ghidată în care clasa discută despre emoțiile trăite, fără a numi persoane.
- Pentru consolidare (în logica ghidului, folosind practicile deja recomandate în prevenție):
 - „*Panoul respectului*” (reguli pozitive create cu elevii, revizuite periodic)
 - „*Colțul siguranței*” (cutie anonimă de sesizare + feedback general clasei)
- „*Reguli de aur*” și „*Jurnalul clasei*” (întărirea normelor și a comportamentelor prosoziale)

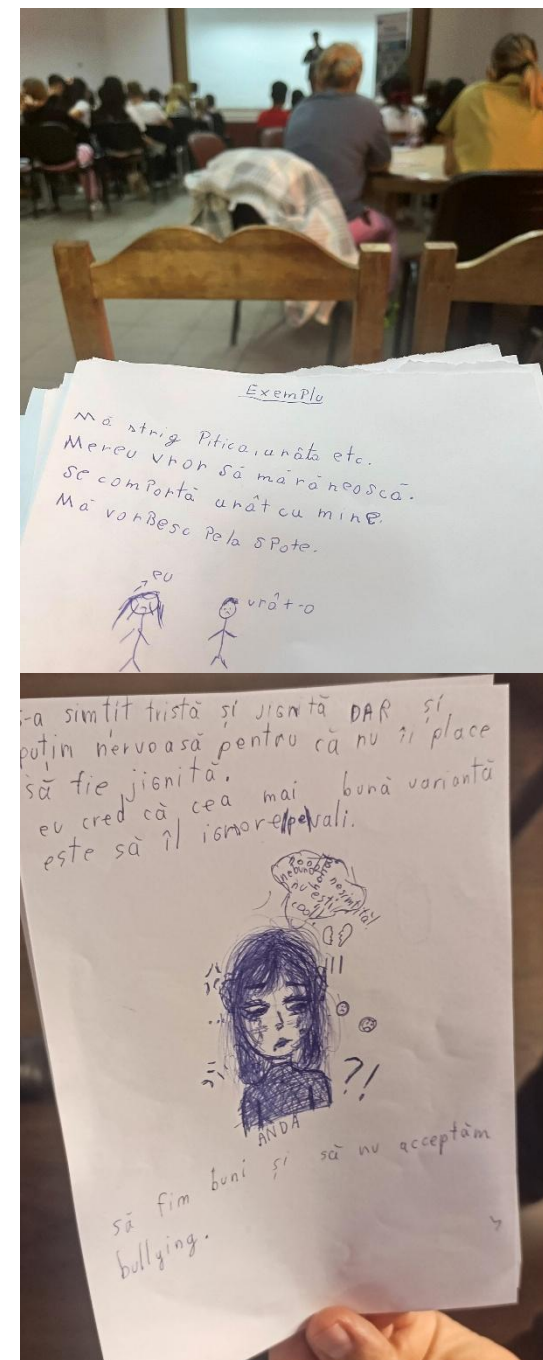
Rolul profesorilor în perioada post-incident și implicarea părinților

În post-incident, profesorii susțin reconstrucția climatului prin reacție imediată la micro-agresiuni, neutralitate (ascultare fără etichetare), prioritizarea siguranței victimei și a martorilor vulnerabili, documentare clară și colaborare cu echipa școlii, familia și instituțiile competente.

- Eficiența intervențiilor depinde decisiv de calitatea relației pedagogice: predictibilitate, acceptare necondiționată, ascultare activă, coerență normativă. Procedurile își ating scopul doar într-un climat emoțional securizant.

Implicarea părinților – condiție de sustenabilitate

- Implicarea familiei se traduce în: dialog periodic cu școala, sprijin pentru implementarea planului educațional, participarea la activități comune părinte-școală și consolidarea mesajului comun: „**E greșeală, nu etichetă.**”
- Sunt recomandate și întâlniri educaționale de tip „**Cafenelele empatiei**”, centrate pe iertare, responsabilitate și înțelegerea consecințelor.
- În familii cu factori de risc (conflicte intense, violență domestică, abuz de alcool/substanțe, dificultăți psihice), școala colaborează cu DGASPC, SPAS și serviciile de sănătate mintală pentru protecția copilului, evitând transferul întregii responsabilități către familie.

Monitorizare, închiderea cazului și concluzii

Ce face echipa?

- După aplicarea planului educațional, echipa de intervenție:
 - reevaluează comportamentele observate
 - discută cu profesorii și părinții implicați
 - decide închiderea cazului prin **Fișa de finalizare**
 - propune măsuri preventive pentru viitor (activități, ateliere, ore de consiliere)
- Indicatori recomandați de rezultat:
 - absența recidivei în 6–12 luni
 - creșterea scorului de siguranță percepută (chestionare anonime)
 - creșterea participării și scăderea absenteismului la copiii implicați
 - feedback pozitiv de la părinți și cadre didactice

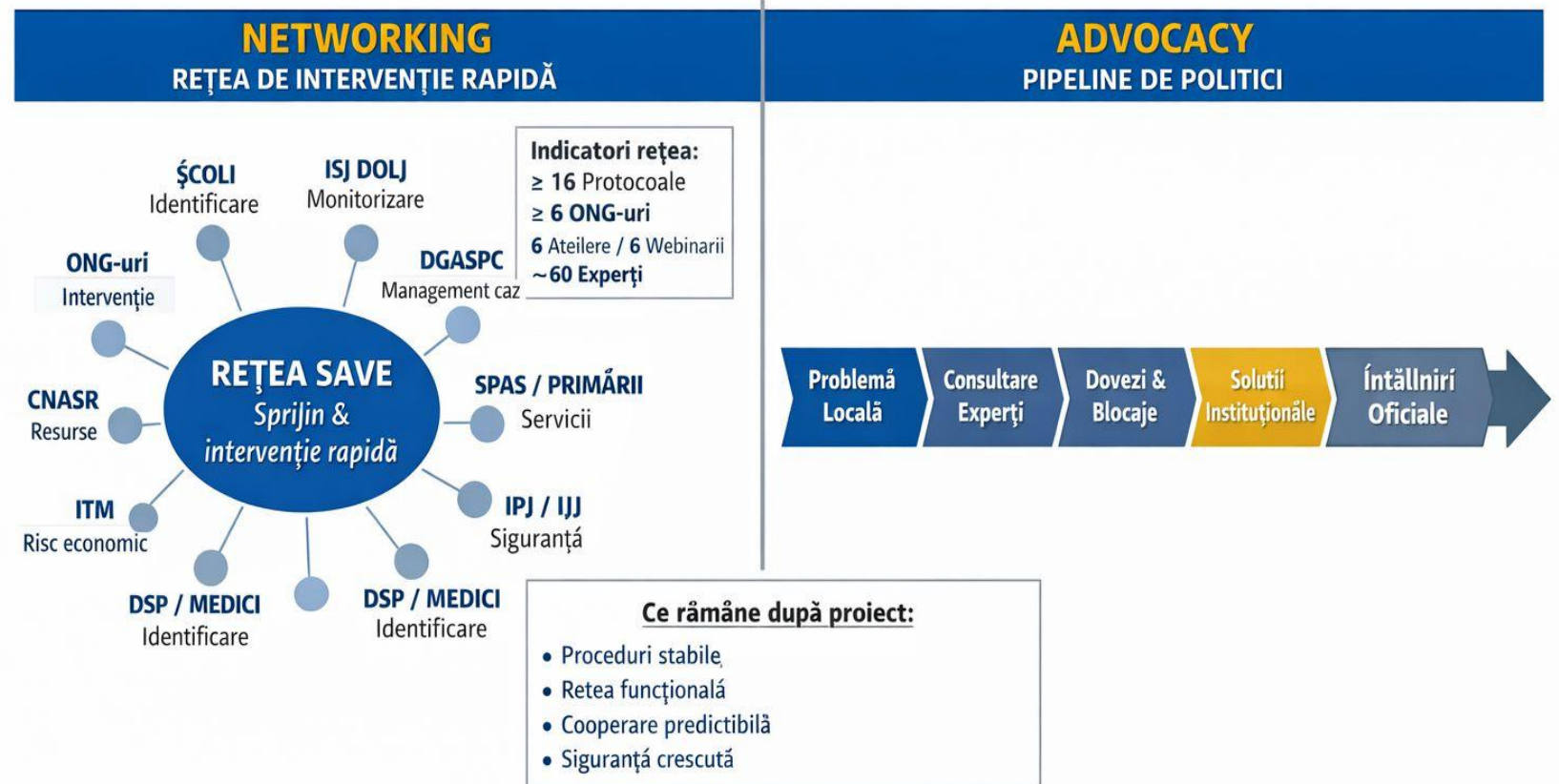
Concluzii – intervenția post-incident ca „verigă” între legalitate, procedură și prevenție

- Reabilitarea este atât o etapă pedagogică, cât și administrativă: a doua șansă susține învățarea responsabilității, iar sprijinul adultului, în locul etichetei, devine model de reziliență pentru copil.
- Sistemic, intervenția post-incident conectează cadrul legal (Cap. II), procedura de intervenție (Cap. IV) și prevenția (Cap. III). Numai funcționând unitar, școala devine un ecosistem de protecție și dezvoltare socio-emoțională, în care incidentul este transformat în oportunitate de învățare individuală și instituțională.

CAPITOLUL VI

Rolurile instituționale și colaborarea intersectorială în prevenirea și intervenția cazurilor de violență asupra copilului

Rolurile instituționale și colaborarea intersectorială

Introducere – **De ce intervenția este interinstituțională?**

- Managementul cazurilor de violență nu poate fi realizat eficient de școală în mod izolat: cadrul actual (Legea nr. 198/2023 și OM nr. 6.235/2023) conturează explicit caracterul **interinstituțional** al intervenției
- Practica proiectului arată că școlile care lucrează în parteneriat proceduralizat cu **DGASPC/SPAS, CJRAE și Poliție** obțin timpi de reacție mai scurți, intervenții mai coerente și reducerea recidivei comportamentelor agresive
- Colaborarea interinstituțională devine critică pentru copiii vulnerabili (ex. dizabilitate, excluziune socială, risc familial), unde riscul de victimizare/recidivă este mai ridicat

Rolul unității de învățământ

Rolul unității de învățământ – responsabilități instituționale (operațional)

- Școala are obligația de a **sesiza autoritățile competente** și de a documenta colaborarea cu acestea (112/UPU, Poliție/SSS/BSS, SPAS/DAS, 119/DGASPC, CPECA, CR-ANITP etc.), inclusiv prin consemnarea datelor de contact ale managerilor de caz (DGASPC, Poliție, CPECA)
- În cazurile medii și grave, această rubrică este esențială pentru a demonstra îndeplinirea obligației de sesizare și pentru a asigura continuitatea managementului de caz
- Închiderea cazului se face după monitorizare, pe baza unei analize a evoluției și, dacă au fost implicate instituții, se atașează rapoartele acestora (fișa poate fi transmisă la cerere către ISJ/ISMB și DGASPC).

Rolul consilierului școlar și al CJRAE

Consilierul școlar / CJRAE – evaluare, sprijin, coordonare educațională

- ❑ Consilierul școlar are rol de **evaluare psihologică**, sprijin emoțional și orientare a intervenției educaționale: identifică semne de abuz/neglijare, sprijină victima, lucrează cu agresorul și cu grupul de martori.
- ❑ Este parte activă în echipa multidisciplinară (cazuri complexe) și contribuie la planificarea măsurilor de sprijin, precum și la monitorizarea evoluției.
- ❑ CJRAE/CJAP oferă, complementar, suport psihopedagogic și formare pentru personalul școlii în prevenție și intervenție.

Rolul Inspectoratului Școlar Județean (ISJ)

- ❑ *ISJ – monitorizare, suport, măsuri administrative*
- ❑ ISJ are rol de **monitorizare a respectării cadrului legal** privind siguranța în școli și de sprijin în implementarea procedurilor obligatorii (inclusiv în cazurile cu impact major).
- ❑ În cazuri care implică personalul unității, la nivelul UIP se poate derula cercetare disciplinară, iar persoana cercetată nu desfășoară activități didactice cu elevii pe durata cercetării, conform art. 209 alin. (5) din Legea nr. 198/2023.
- ❑ ISJ poate solicita documente de caz și poate integra concluzii în acțiuni de formare/îndrumare metodologică la nivel județean.

Rolul DGASPC

DGASPC – management integrat de caz, servicii și măsuri de protecție

- DGASPC preia cazurile care **necesită** evaluare socială/psihologică/juridică/medicală și elaborează *Planul de rehabilitare și/sau reintegrare /interventie* (servicii gratuite, prin contract de furnizare servicii sociale)
- În intervenție, DGASPC colaborează permanent cu școala (monitorizare educațională), SPAS (intervenție comunitară), poliție și unități medicale (în cazuri grave), precum și cu familia/reprezentantul legal.
- Intervenția este documentată în dosare gestionate cu strictețe și confidențialitate; profesorii primesc doar informațiile necesare pentru siguranța copilului.

DGASPC – Tabel simplificat pentru profesori și formare interinstituțională

Aspect	Descriere pe scurt	Ce trebuie să știe profesorii / DGASPC
Cum ajunge un caz în atenția DGASPC	Sesizare de la: școală, poliție, spital, familie, orice persoană; sesizare anonimă; autosesizare DGASPC	Profesorul are obligația legală să sesizeze dacă există suspiciune rezonabilă, nu dovezi. DGASPC decide gravitatea, nu școala
Cine preia cazul	Serviciul specializat al DGASPC	Cazul este înregistrat oficial și devine prioritate de evaluare
Echipa DGASPC	Manager de caz + echipă multidisciplinară (asistent social, psiholog, medic, consilier juridic)	Echipa coordonează evaluarea și comunicarea cu școala / familia
Etapele intervenției	1) Înregistrare 2) Evaluare inițială 3) Evaluare detaliată 4) Plan de reabilitare/reintegrare 5) Contract de servicii 6) Implementare 7) Monitorizare	Profesorul poate fi solicitat pentru informații sau pentru sprijin educațional
Servicii oferite	Consiliere psihologică, suport emoțional, evaluare socială, terapie, intervenție familială, monitorizare	Toate serviciile sunt gratuite și adaptate vârstei și nevoilor copilului
Măsuri legale posibile	Măsuri de monitorizare/protecție specială	DGASPC poate lua măsuri chiar dacă părintele nu este cooperant
Rolul școlii în relația cu DGASPC	Informare, colaborare, oferire de date, monitorizare educațională	Școala nu investighează; doar semnalează și sprijină procesul educativ ulterior
Tipuri de beneficiari	Copii victime, copii în risc, copii cu părinți plecați, copii repatriați, părinți protectori, agresori, reprezentant legal	DGASPC intervenție extinsă – nu doar pentru copil (victima sau agresor), ci și pentru familie și persoana de îngrijire

Rolul DGAS/SPAS (Serviciul Public de Asistență Socială Locală/ Directia Generala de Asistenta Sociala) din cadrul primariilor

DGAS- SPAS – prevenție, sprijin familial, menținerea copilului în familie

SPAS este instituția „prima linie” în comunitate pentru prevenirea riscurilor din familie și sprijinirea copilului să rămână în mediul familial, conform Legii 272/2004.

- Intervine când există semnale de: comportamente abuzive, neglijare, condiții locative precare, sărăcie severă, dificultăți parentale, risc de abandon școlar, violență în familie.
- Include: vizite la domiciliu (art. 41), evaluare inițială și **Plan de Servicii** (art. 40), consiliere parentală, conectare la servicii sociale și măsuri concrete de sprijin material.
- Dacă **SPAS constată că dezvoltarea copilului este primejduită**, are obligația de a informa imediat DGASPC (art. 41 alin. 2).

DGAS/SPAS – Tabel simplificat: Rolul SPAS în colaborarea cu școala

Aspect	Responsabilități SPAS (condensate după Legea 272/2004)	Ce înseamnă concret pentru școală
Prevenirea riscului	Depistează situațiile de risc, comportamente abuzive, violență în familie (Art. 39)	Școala transmite SPAS orice suspiciune de vulnerabilitate sau neglijare
Evaluarea familiei	Vizitează copilul la domiciliu și evaluează condițiile de viață (Art. 41)	SPAS revine către școală cu informații generale (fără date sensibile) pentru ajustarea intervenției educaționale
Planul de Servicii	Întocmește <i>Planul de Servicii</i> pentru prevenirea abuzului și menținerea copilului în familie (Art. 40)	Dirigintele/consilierul școlar participă la implementarea măsurilor educaționale
Consilierea părinților	Oferă consiliere parentală, mediere, informare (Art. 39 alin. 2)	Școala beneficiază de părinți mai cooperanți și de reducerea tensiunilor familiale
Suport material/servicii	Oferă prestații sociale, tichete, ajutor de urgență, sprijin în natură (Art. 48)	Elevul are acces la resurse materiale necesare pentru a rămâne în școală (hrană, rechizite, transport)
Sprijin pentru reintegrare școlară	Sprijină copilul să continue sau să revină la educație (Art. 52)	SPAS și școala construiesc un plan de reintegrare (program după școală, sprijin educațional, colaborare cu consilierul)
Sesizarea DGASPC	Transmite solicitarea de protecție specială dacă după intervenția SPAS copilul nu poate fi menținut în familie (art. 40 alin. 5) / informează imediat DGASPC dacă dezvoltarea copilului este primejduită (art. 41 alin. 2)	Școala cooperează cu SPAS pentru documentarea riscului și susține continuitatea educațională în paralel cu măsurile sociale

Rolul Poliției și al Parchetului

Poliția / Parchet – situații penale, risc iminent, protecție procedurală

- Poliția/Parchetul intervin când faptele au natură penală (amenințări, loviri, șantaj, distribuire de imagini indecente, port de obiecte periculoase etc.)
- Pot: conserva probe, audia autori/victime/martori, aplica sancțiuni contravenționale și realiza analize post-eveniment (în coordonare cu structurile de siguranță școlară)
- În logica ghidului, școala **sesizează și cooperează**, fără a substitui ancheta: contribuie prin documentare, măsuri de protecție în spațiul școlar și comunicare instituțională oficială.

Rolul părinților și al familiei

Familia – partener direct, predictor al sustenabilității intervenției

- Familia este partener direct al intervenției și al procesului restaurativ: părinții informați și sprijiniți contribuie activ la stabilizarea comportamentelor copiilor și la consolidarea relațiilor educaționale; familiile dezangajate întârzie progresul.
- În cazuri cu factori de risc în familie (conflicte intense, violență domestică, abuz de alcool/substanțe, dificultăți psihice), școala are obligația de a colabora cu DGASPC/SPAS și servicii de sănătate mintală pentru protecția copilului.
- Mesaj-cheie promovat: responsabilizare fără etichetare („E greșeală, nu etichetă”) și cooperare constantă cu școala.

Rolul ONG-urilor și al partenerilor comunitari

ONG-uri / servicii comunitare – suport complementar, educație, mediere

- ONG-urile și serviciile comunitare pot oferi **suport psihologic, consiliere, mediere și activități educaționale suplimentare, în special când resursele școlii sunt insuficiente sau când copilul are nevoi complexe.**
- În practică, intervențiile comunitare (ex. ateliere participative precum teatrul forum) pot crește capacitatea elevilor de a reacționa ca martori și de a reduce toleranța la violență.
- Colaborarea trebuie **formalizată** (parteneriate, planuri comune, raportare), astfel încât intervenția să rămână coerentă și urmărită.

*Mecanismul colaborării
interinstituționale – Structura de
coordonare recomandată*

Nivel	Actori principali	Instrumente de colaborare	Frecvență
Școală	Director, Consilier, Diriginți, /învățători	Fișe de caz, ședințe interne	Săptămânal
Comunitate locală	SPAS, Poliție, ONG-uri, Părinți	Acorduri de parteneriat, planuri comune	Lunar
Județean / Regional	ISJ, CJRAE, DGASPC	Protocoale, rapoarte, rețele de formare	Trimestrial

Principii ale colaborării eficiente

- ❑ **Transparență** – fiecare actor cunoaște responsabilitățile și procedurile celorlalți
- ❑ **Confidențialitate** – protejarea identității copilului și a informațiilor sensibile
- ❑ **Promptitudine** – reacția imediată în primele 24 de ore
- ❑ **Responsabilitate comună** – niciun caz nu se închide unilateral
- ❑ **Evaluare continuă** – analiza periodică a cooperării și a impactului

Concluzii – „piese din puzzle” și promisiunea reală a protecției

- **Colaborarea interinstituțională este coloana vertebrală a protecției copilului:** fiecare instituție deține o piesă, dar numai împreună se construiește o intervenție completă, rapidă și coerentă.
- Experiența proiectului confirmă că atunci când școala, familia și comunitatea lucrează sincronizat, copilul percepe protecția ca realitate, nu ca formalitate.

Rolurile instituționale și colaborarea intersectorială

Campania de advocacy: scop, problemă locală, rolul întâlnirilor cu experți și rezultatul instituțional

- **Scopul campaniei de advocacy (nivel județean)**

Construirea și implementarea unui demers instituțional care determină **îmbunătățiri reale** în politicile și practicile publice privind prevenirea și gestionarea violenței asupra copilului în școli, prin crearea unui **mecanism rapid și corect de intervenție și raportare**.

- **Problema locală identificată:**

Lipsa unui mecanism suficient de **rapid, coerent și predictibil** de intervenție și raportare a cazurilor de violență/bullying în școli (diferențe de practică între unități, întârzieri, roluri neclare, colaborare interinstituțională neuniformă).

- **De ce sunt esențiale întâlnirile cu experți (networking)?**

Întâlnirile cu experți reprezintă mecanismul de construire a soluției:

- *armonizează interpretarea* rolurilor (școală–DGASPC–Poliție–ISJ–SPAS–DSP–ITM–ONG etc.)
- *identifică blocajele reale* (procedurale, de comunicare, de termene, de competențe)
- *definește trasee operaționale* (cine sesizează, unde, în cât timp, ce documente, ce feedback)
- *produce consens instituțional* pentru un set de recomandări aplicabile și asumate
- *creează bază legitimă* pentru o adresă oficială către ISJ/Minister (recomandări + angajamente)

„Networking-ul construiește infrastructura de colaborare.

Advocacy-ul transformă infrastructura în decizie și reguli aplicabile.”

Un sistem de prevenire și intervenție devine funcțional numai dacă este **monitorizat, evaluat și ajustat continuu**. Monitorizarea nu este un exercițiu birocratic, ci o practică reflexivă orientată spre **învățare organizațională** și îmbunătățirea intervențiilor.

CAPITOLUL VII

Monitorizarea sistemului de siguranță școlară, evaluarea impactului și sustenabilitatea programului

Rolul monitorizării + obiective instituționale

Principiu de lucru:

„Nu putem îmbunătăți ceea ce nu măsurăm.”

Obiective-cheie ale monitorizării instituționale:

1. aplicarea coerentă a procedurilor anti-violență
2. evaluarea implementării *Planului anual anti-violență*
3. analiza impactului activităților preventive/restaurative asupra climatului școlar
4. colectarea datelor pentru raportări județene/naționale
5. identificarea nevoilor de formare și resurse
6. ajustarea periodică a planului/procedurilor
7. continuitatea intervențiilor după închiderea proiectelor externe.

Structura sistemului de monitorizare

Dimensiune	Descriere academică	Actori responsabili	Instrumente	Rezultate așteptate
Echipa de siguranță școlară			Rapoarte, observații, chestionare	Învățare organizațională, decizii informate
Obiective	Asigurarea coerenței procedurale, evaluarea implementării planului anti-violență, analiza impactului activităților	Director, consilier, responsabili de date	Planul anual, fișe, rapoarte	Practici îmbunătățite, intervenții mai rapide
Nivelul 1 – Școală	Monitorizare operațională: activități, cazuri, climat școlar, colaborarea cu părinții	Echipa de intervenție	Rapoarte lunare, jurnal instituțional	Detectarea timpurie a riscurilor, ajustări imediate
Nivelul 2 – Comunitate	Monitorizarea integrată pentru copiii vulnerabili și cazurile complexe	SPAS, Poliție, ONG-uri	Minute, sinteze	Răspuns comunitar coordonat
Nivelul 3 – Județ	Analiza tendințelor și coordonarea formării cadrelor	ISJ, CJRAE, DGASPC	Rapoarte semestriale	Identificarea școlilor cu risc, alocare de resurse
Nivelul 4 – Național	Corelarea datelor cu politicile publice, actualizarea metodologiilor	Ministerul Educației	SIIR, rapoarte județene	Politici bazate pe date, standardizare
Indicatori cantitativi	Număr de activități, cazuri, parteneriate, cadre instruite, intervenții restaurative.	Școală, ISJ	Baze de date, tabele	Măsurarea progresului
Indicatori calitativi	Percepția elevilor, climat relațional, nivelul de empatie, implicarea elevilor	CJRAE, consilieri	Chestionare, interviuri	Înțelegerea fenomenului din perspectiva copiilor
Evaluarea impactului	Triangularea datelor: chestionare + interviuri + observații	Echipa de proiect, ISJ	Metodologie M&E	Validarea rezultatelor proiectului
Feedback & învățare instituțională	Reflectarea periodică asupra rezultatelor și ajustarea mecanismelor	Echipa antibullying	Ședințe semestriale	Cultură organizațională reflexivă
Sustenabilitate	Integrarea mecanismelor anti-violență în rutina școlii după proiect	Director, echipa de siguranță	Plan anual, PDȘ	Practici durabile, continuitate
Impactul proiectului	Rezultate privind participarea elevilor, climatul școlar, colaborarea profesor–părinte–consilier	Echipa de monitorizare	Rapoarte, focus-grup	Model replicabil județean și național

Indicatori, instrumente, niveluri de monitorizare, impact & concluzie

Indicatori & instrumente :

- cantitativ: activități preventive, cadre instruite, parteneriate funcționale, intervenții restaurative, variația incidentelor raportate;
- calitativ: percepția elevilor privind siguranța, calitatea relațiilor elev–educatori, empatia colectivă, implicarea părinților, feedback-ul cadrelor didactice;
- instrumente: jurnal instituțional, chestionare elevi/profesor/părinți, rapoarte narrative/statistice, observații structurate, sinteze interinstituționale, analize longitudinale.

Niveluri de monitorizare:

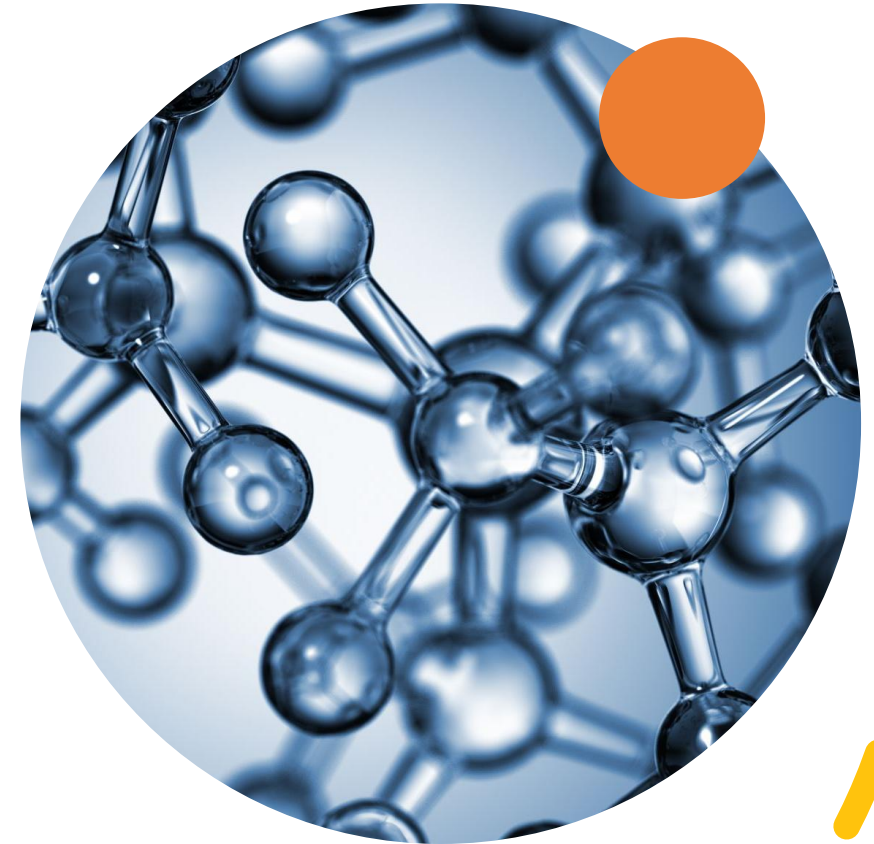
1. comunitar (SPAS, Poliție – BSS, ONG),
2. județean (ISJ, CJRAE, DGASPC),
3. național (ME – corelare SIIR, metodologii, politici).

Impact proiect

- „Fără bariere într-o lume fara frontiere”:** - participare crescută (peste 2.000 elevi în ateliere),
- îmbunătățirea climatului (tensiuni verbale reduse, prosocialitate crescută,
 - anxietate mai mică la elevii vulnerabili), - colaborare profesor–consilier–părinte consolidată,
 - model replicabil (teatru forum + feedback integrabil în PDȘ + cadru restaurativ pentru formări CJRAE/ISJ).

Concluzie

Monitorizarea transformă prevenția din activități izolate într-o **cultură instituțională** bazată pe responsabilitate, coerență și învățare continuă.

CAPITOLUL VIII

Mărturii autentice:

**cum se simte
violența în școală în
cadrul proiectului
„Fără bariere într-o
lume fără frontiere”**

Ce ne spun copiii

Mărturiile sunt o sursă de date calitativă: arată direct cum afectează violența viața copiilor și fundamentează recomandările ghidului, fără a altera vocile (exemple anonime, reproduse fidel).

Copiii disting clar între pedeapsă și protecție: cer **validare, apărare, ascultare și coerență** din partea adulților; rușinea socială este adesea resimțită mai intens decât agresiunea fizică.

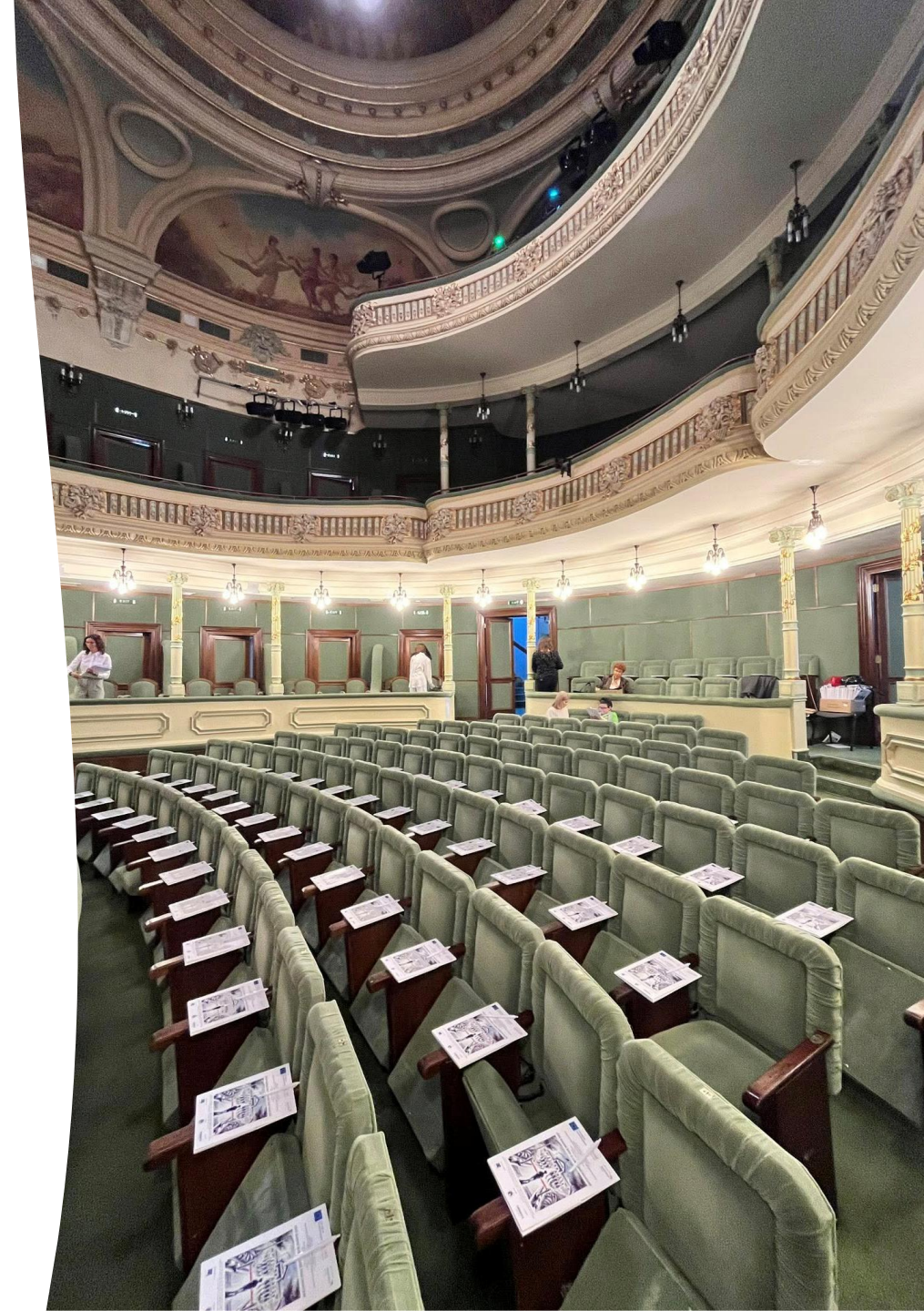
Teme recurente:

- violență verbală/excludere (porecle, „râsul clasei”, glume care dor)
- bullying digital (WhatsApp/TikTok – poze, comentarii jignitoare)
- nevoia de ascultare și protecție
- violența fizică – mai prezentă în rural, dar frecvent minimalizată.

Mărturii

„Mă doare mai tare când râd de mine, decât când mă împing.” /

„Au făcut un grup doar ca să râdă de mine.”

Părinți, profesori și concluzii interpretative

Perspectiva adulților completează tabloul:

- părinții cer sprijin și parteneriat, iar
- profesorii descriu nevoia de timp și instrumente reale pentru relație și intervenție coerentă.

Concluzii interpretative: violența se exprimă fizic, dar și prin umilire, excludere, rușine publică și presiune online; rădăcina comună este frecvent **absența dialogului emoțional autentic**. În școlile care creează spațiu de ascultare și reflecție colectivă, violența scade.

„Când ne-au ascultat fără să ne certe, parcă s-a oprit furtuna.”

Recomandări pedagogice rezultate din analiza mesajelor

- Spații de ascultare: ore dedicate dialogului emoțional, fără note și fără judecată
- Formare continuă pentru cadre didactice în comunicare non-violentă
- Campanii de vizibilizare a poveștilor pozitive din școli („Așa se oprește bullyingul”)
- Echipe de intervenție interdisciplinare active, nu doar pe hârtie
- Jurnale emoționale și colțuri de reflecție în fiecare clasă
- Mesaje-sinteză (din vocea comunității): copiii cer siguranță și empatie; părinții cer parteneri; profesorii cer sprijin real și timp pentru relație.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

program coordonat de

World Vision
ROMÂNIA

Ce ne dorim rămână după proiect — un ecosistem funcțional

- Violența în școală nu este doar problema școlii!** Este o responsabilitate comună: educațională, socială, medicală și juridică.
- Când lucrăm pe aceeași hartă și aceleași reguli, copilul primește protecție reală, nu răspunsuri fragmentate!**

Fiecare profesionist are o piesă esențială:

- Profesorii & conducerea:** observă, opresc escaladarea, documentează și mențin climatul de siguranță.
- Consilierii/CJRAE:** evaluează emoțional, stabilizează, previn recidiva și reconstruiesc relații.
- DGASPC/SPAS:** protejează copilul vulnerabil și gestionează riscul familial/abuz/neglijare.
- Poliția/Parchetul:** intervine în fapte penale și asigură protecția procedurală.
- DSP/medici:** evaluează riscul medical și sănătatea mintală; conectează la servicii.
- ISJ:** standardizează practica, monitorizează și susține formarea.
- ONG-uri / culte / universități / probațiune / ITM / ANITP / CPECA:** resurse, prevenție, expertiză și reintegrare.

Impactul proiectului

- Am transformat „cine se ocupă?” în „cine face ce, când și cum”.**
- Am pus legea în practică** prin proceduri clare și colaborare funcțională.
- Am construit o rețea de intervenție** care poate rămâne activă și după proiect.

Mesaj final

- Un copil protejat = o comunitate care cooperează.**
- O școală sigură nu se declară. Se construiește, se aplică, se monitorizează.**
- De la prevenție la intervenție: aceeași echipă, aceeași responsabilitate, același obiectiv — copilul în siguranță.**

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Fundației World Vision România.

Nici Uniunea Europeană și nici Fundația World Vision România nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

Proiect derulat de

